

Diana van Hout, voorzitter Stichting
Ondersteuning Fiscale Rechtshulp (SOFiR):

‘Wij willen organisch groeien’

In mei van dit jaar richtte Diana van Hout de Stichting Ondersteuning Fiscale Rechtshulp (SOFiR) op, samen met de partners het Register Belastingadviseurs, de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs en de Nederlandse Vereniging voor Advocaten-Belastingkundigen. Wat beoogt SOFiR, wat heeft de stichting in haar korte bestaan al bereikt en wat zijn de speerpunten voor de nabije toekomst? Diana, collega-bestuurslid Chantal Moelands en fiscaal beleidscoördinator Manon Ultee beantwoorden deze en andere vragen in een online interview.

Door Sylvester Schenk en Sandra van den Nieuwenhof

De Stichting Ondersteuning Fiscale Rechtshulp (SOFiR) is een initiatief van Diana van Hout, hoogleraar formeel belastingrecht bij de Radboud Universiteit en universitair hoofddocent bij Tilburg University, in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Advocaten-Belastingkundigen (NVAB), het Register Belastingadviseurs (RB) en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). Bij dit interview zijn ook Chantal Moelands, het bestuurslid namens het RB en Manon Ultee aanwezig. Manon verzorgt samen met Alexandra Piksen namens de NOB het secretariaat van SOFiR.

Met dit initiatief willen de partners gezamenlijk een maatschappelijke bijdrage leveren aan fiscale rechtshulp voor min- en onvermogenden. De stichting wil een ondersteunend platform zijn voor maatschappelijke organisaties die fiscale rechtshulp bieden. Het platform kan daarnaast fungeren als een spreekbuis voor de sociale (fiscale) rechtshulp bij het onder de aandacht brengen van veel voorkomende knelpunten. Aan een website wordt nog hard gewerkt maar de stichting heeft wel een LinkedIn-pagina waarop ze zich presenteert.

Volgens SOFiR (op LinkedIn) is het belang van rechtshulp in het fiscale recht aan kwetsbare mensen onderbelicht, terwijl uit diverse onderzoeken blijkt dat het huidige niveau van de praktische rechtsbescherming in belastingzaken op verschillende onderdelen tekortschiet. Een voorbeeld daarvan is het onderzoeksrapport ‘Burgers beter beschermd’ van de Commissie praktische rechtsbescherming van burgers en kleine ondernemers in belastingzaken. Aan enthousiasme geen gebrek bij

Diana van Hout:
‘Veel goedbedoelde
incentives die bedacht zijn
om mensen te helpen,
werken contraproductief in
de praktijk.’

SOFiR. ‘Het is fantastisch dat Diana ons heeft kunnen meenemen in haar enthousiasme en dat wij als beroepsverenigingen haar werk kunnen ondersteunen met onze bijdrage. Wij worden daar zelf ook heel enthousiast van’, aldus Chantal.

Droevig

Voordat SOFiR het licht zag, was er al het nodige voorwerk gedaan. Diana licht de voorgeschiedenis toe. ‘Toen ik mijn proefschrift schreef, was ik in de Verenigde Staten en daar kwam ik bij toeval terecht bij de Taxpayer Advocate Service. Toen kon ik er niet zo veel mee in het kader van mijn proefschrift maar ik nam wel de aanbeveling op dat we daar meer onderzoek naar moesten doen. Vijf jaar later schreef ik een artikel voor het Weekblad voor Fiscaal Recht over de Taxpayer Advocate Service. Ik beschreef onder andere dat het in ons land zo droevig gesteld is met laagdrempelige fiscale rechtshulp: er wordt verondersteld dat mensen zelf wel hun problemen met de fiscus kunnen oplossen. Een NOB-bestuurslid nam meteen contact met me op. Men wilden daar samen met mij iets aan gaan doen. NOB-voorzitter Niels Boef haalde er een aantal mensen bij en zo kwamen we op het idee om de bestaande organisaties te gaan helpen en een tweedelijns hulp in het leven te roepen, dan zouden we toch iets kunnen betekenen voor veel mensen zonder bestaande (pro bono) rechtshulp in de weg te zitten. We hadden als eerste aandachtspunt om de verschillende belastingwinkels samen te brengen en de gezamenlijke aangifte dag te ondersteunen. Verder wilden we ook een stem geven aan de sociaal raadslieden, vak- en ouderenbonden en andere organisaties. We zijn niet meteen groots begonnen want we zijn afhankelijk van vrijwilligers.’

Is het geen mooie taak voor de overheid om fiscale rechtshulp aan min- en onvermogenen op te zetten?

Diana beaamt dat. ‘Het mooiste zou zijn als wij overbodig worden. Het is natuurlijk wel zo dat demissionair staatssecretaris Van Rij al een tijdje bezig is om een laagdrempelige onafhankelijke fiscale rechtshulpvoorziening in het leven te roepen. Dat is ook weer een uitvloeisel van mijn artikel in het Weekblad voor Fiscaal Recht. Wij zijn in 2018 begonnen en in het Coalitieakkoord 2021-2025 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ is opgenomen dat er een laagdrempelige, onafhankelijke fiscale rechtshulp komt naar voorbeeld van de Amerikaanse Taxpayers Advocate Service. We zijn nu in afwachting van hoe het verder gaat. Het onderwerp is nu wel actueel.’

Chantal vult aan: ‘Ja, dat klopt, er komt binnenkort een kwartiermaker die verantwoordelijk wordt voor het instellen van een Belangenbehartiger, met als doel om belastingplichtigen en toeslaggerechtigden zo goed mogelijk te kunnen helpen. In een Kamerbrief van 1 juni 2023 verwijst de staatssecretaris daarnaar.’

Werkt SOFiR samen met de Belastingdienst?

Als voorbeeld wordt de Landelijke Aangifte dag ge-

Bestuur SOFiR

Het bestuur van SOFiR bestaat uit de volgende leden:

Voorzitter

prof. mr. dr. Diana van Hout, hoogleraar formeel belastingrecht bij de Radboud Universiteit en universitair hoofddocent bij Tilburg University.

Namens het RB

mr. Chantal Moelands RB, vicevoorzitter Register Belastingadviseurs, jurist en fiscalist.

Namens de NOB

mr. Niels Boef, partner KPMG Meijburg & Co, voorzitter Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.

Namens de NVAB

prof. mr. Guido de Bont, hoogleraar formeel belastingrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en advocaat bij De Bont Advocaten.

Manon:

‘Onze -indirecte- doelgroep zijn de min- en laagvermogenen, met een inkomen tot ongeveer 33.000 euro.’

noemd, waaraan zowel de Belastingdienst als SOFiR werken. Manon: ‘Allebei dragen we het initiatief van de belastingwinkels een warm hart toe en ondersteunen dit initiatief.’

Diana voegt eraan toe: ‘De Belastingdienst heeft zelf ook op een aantal locaties aangiftepunten. Wij hebben ongeveer hetzelfde aantal aangiftes ingediend als de Belastingdienst: 1.320 aangiftes met 200 vrijwilligers op 23 locaties. Dat is een heel mooi resultaat. In een evaluatie bleek de Belastingdienst ook heel positief over de samenwerking. We streven ernaar om voortaan de tweede zaterdag van maart tot landelijke aangifte dag uit te roepen. In 2024 is dat zaterdag 9 maart.’

Hoe ondersteunen jullie de maatschappelijke organisaties?

Diana legt uit dat SOFiR langzaam en gestaag bouwt aan haar netwerk. ‘We werken vanuit de vraag. We willen niet meteen alle sluizen opengooien want dan weet je niet wat je op je hals haalt. We hebben bijvoorbeeld een goed contact met het Partnerfonds Brainport Eindhoven over de aangifte dag. Een idee is dat wij niet alleen helpen maar dat we bijvoorbeeld ook de bedrijfsfiscalisten opleiden om mee te kunnen doen met de aangifte dag. Onlangs had ik ook een gesprek met KBO Brabant. Zij

Chantal: 'Die maatschappelijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid wordt niet alleen door ons als vereniging gevoeld maar ook door onze leden.'

hadden een vraag over een ongelukkige samenloop van de Wet langdurige zorg, AOW, inkomstenbelasting en het formeel belastingrecht. Daar wil ik aandacht aan besteden en een wetenschappelijk artikel aan wijden. Ik heb daarvoor een klein team van onderzoekers samengesteld. Ik wil ook een proefprocedure daarover gaan voeren. En eerder hebben we een probleem voor de Voedselbank Nederland en hun klanten kunnen oplossen. We hadden toen de vraag uitgezet in ons netwerk wie ons daarbij kon helpen.'

Manon: 'Dat is ook wat de website straks moet gaan bieden: het matchen van vraag en aanbod.'

Kan het zijn dat SOFiR straks na de verkiezingen bij de (in)formateur om aandacht vraagt voor bepaalde knelpunten?

Diana: 'Ik denk dat wij dat als SOFiR inderdaad zouden kunnen maar dan vooral voor die partijen die geen stem hebben in de politiek.'

Hebben onze leden ook interesse om te helpen?

Chantal ervaart dat de RB-leden zeker ook een behoefte voelen aan maatschappelijke betrokkenheid. 'We vragen er vaker aandacht voor op onze website en in e-mails en nieuwsbrieven. Als we een tijdje niks van ons hebben laten horen, zien we dat leden ons benaderen met de vraag of ze kunnen helpen. Die maatschappelijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid wordt niet alleen door ons als vereniging gevoeld maar ook door onze leden. Het is hartverwarmend dat ons werk en onze doelstellingen gedragen worden. Bij de landelijke aangifte was het ook belangrijk dat er kennis gedeeld werd; onze leden wilden graag helpen met educatie aan de vrijwilligers, zodat zij de aangiftes goed konden invullen. Daarnaast kunnen leden en hun kantoren activiteiten sponsoren, bijvoorbeeld met lunchpakketten bij de aangifte.'

Het aanbod van laagdrempelige fiscale rechtshulp is niet overal hetzelfde: in universiteitssteden met een fiscale studierichting zijn er bijvoorbeeld belastingwinkels, maar hoe zit het bijvoorbeeld in kleinere provinciesteden?

Diana: 'We zouden ook graag de studenten van de hogescholen willen betrekken bij ons werk. Verder beseffen we dat we niet iedereen kunnen helpen, dat is ook niet onze taak. Ik vind het wel schrijnend dat uit een recent onderzoek van de Universiteit van Amsterdam blijkt dat

in de noordelijke provincies weinig hulp beschikbaar is. Misschien dat we daar iets aan kunnen doen. We nemen kleine stappen, het moet beheersbaar blijven. We willen organisch groeien.'

Tot welke doelgroep richt SOFiR zich? Wie willen jullie helpen?

Manon: 'Onze – indirecte – doelgroep zijn de min- en laagvermogenden, met een inkomen tot ongeveer 33.000 euro. Bij de belastingwinkels is de intake vrij streng. Dat heeft ook te maken met de gemeentelijke subsidies. Wij proberen er ook op te letten dat de financieel kwetsbare burgers geholpen worden.'

Hoe gaan jullie om met ondernemers, bijvoorbeeld zzp'ers in zwaar weer?

Zzp'ers wordt een lastige groep genoemd. 'De problematiek ligt dan vaak net wat anders. Dit is bij ons nog niet helemaal uitgekristalliseerd.'

Misschien speelt bij ondernemers vanuit de leden de vraag van broodroof?

Chantal: 'We hebben wel eens een dergelijk geluid gehoord maar daar kan geen sprake van zijn. Wij brengen partijen samen, we creëren een platform. We kiezen heel bewust voor de tweede lijn.'

Wat zijn plannen voor de nabije toekomst? Komt er weer een congres, zoals in voorgaande jaren?

Diana: 'Een congres of symposium willen we liever tweejaarlijks organiseren en niet jaarlijks. Wij willen ons nu vooral richten op de landelijke aangifte en dat we vooral hulp kunnen bieden aan diegenen die dat nodig hebben.'

De tijd zit mee: bestaanszekerheid is een hot item. Hoe zou dat vorm kunnen krijgen via de fiscaliteit?

Chantal: 'Ik kom dan uit op de vereenvoudiging van het belastingstelsel. Er zijn zoveel regelingen. En als je niet weet welke regeling je moet toepassen, kies je al snel de verkeerde. De aangiftes zijn met de toeslagen zo gecompliceerd geworden dat daardoor mensen tussen wal en schip raken. Daar zou een oplossing gevonden kunnen worden. En daar vragen wij als RB ook aandacht voor. Als de minvermogenden geen belastingadviseur kunnen betalen, wordt de aangifte vaak toch onjuist gedaan of laten mensen posten liggen, waar ze aanspraak op kunnen maken.'

Diana ziet dat ook zo. 'Jongeren en ouderen laten vaak geld liggen omdat ze hun (loon)belasting niet terugvragen. Verder komen allerlei regelingen bij elkaar en werken ze op elkaar in zodat niemand het overzicht heeft. Ik sprak bijvoorbeeld met iemand in de WIA die tijdelijk was gaan werken. Zij blijft nu allerlei brieven krijgen over toeslagen die moeten worden terugbetaald. Dit schrikt mensen af om iets aan te vragen of om te gaan werken. Mensen schieten gewoon in de kramp. Veel goedbedoelde incentives die bedacht zijn om mensen te helpen, werken contraproductief in de praktijk.' <<<